Prima instanţă: Judecătoria Orhei sediul central (judecător V.Cupcea)
Dosarul nr.2r-261/24 (nr.2-24078009-03-2r-09082024)

CURTEA DE APEL BĂLŢI
Colegiul Civil şi de contencios administrativ
D E C I Z I E

10 decembrie 2024 **mun. Bălţi**

Instanţa compusă din:
Preşedintele completului **Elena Grumeza**
Judecătorii: **Natalia Chircu, Dumitru Corolevschi**

examinând, fără citarea părţilor, recursul declarat de avocatul Godoroja Irina în interesele recurenților Williams Svetlana și Guțu Vladimir

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Williams Svetlana și Guțu Vladimir către Zaiț Vasile, intervenienți accesorii Primarul comunei Piatra, notarul Digor Galina, notarul Lencuța Iulia privind repunerea în termen, declararea nulității relative a contractului de donație, declararea nulității relative a certificatelor de moștenitor, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii,

împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024,-

a constatat:

Poziţia instanţei:

La 08.08.2023 avocatul Irina Godoroja, în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Vasile Zaiț, intervenienți accesorii Primarul comunei Piatra, notarul Galina Digor, notarul Iulia Lencuța privind repunerea în termen, declararea nulității relative a contractului de donație nr.8867 din 10 august 2015, nulității relative a certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010, nulității relative a certificatului de moștenitor nr.8977 din 13 noiembrie 2015 și prelungirea termenului de acceptare a succesiunii de către reclamanți după decesul tatălui *****, cu ultimul domiciliu în *****.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a indicat că la data de ***** a decedat tatăl reclamanților - *****, născut la *****, cu ultimul domiciliu în *****. La data de 28 iulie 2010 mama ***** a deschis procedura succesorală cu nr.353549 în cadrul biroului notarial Iulia Lencuţa, cu sediul în mun. Orhei, str. Vasile Mahu nr.143/1.

Menționează că din numele tatălui *****, nu a fost înregistrat nici un testament, începând cu 14 septembrie 1998 și nu cunosc reclamanții din care motiv toată masa succesorală după decesul tatălui ***** a fost acceptată de mama *****.

La 08 august 2015 mama reclamanților ***** a încheiat căsătoria cu pârâtul Vasile Zaiţ. Ulterior aceasta a donat lui Vasile Zaiţ ½ cotă-parte din toată masa succesorală rămasă după decesul tatălui *****. Reclamanții au aflat despre acest fapt recent, deoarece locuiesc peste hotarele Republicii Moldova, când au dorit să inițieze procedura succesorală la notar, după decesul tatălui ***** și după decesul mamei *****, survenit la *****.

Astfel, au aflat că în baza contractului de donație (duplicat nr.2-8257 din 08.07.2022) nr.8867 din 10 august 2015 ***** a donat lui Vasile Zaiţ terenul cu destinație pentru construcții, cu suprafața totală de 0,0967 ha, cu nr. cadastral ***** și construcțiile amplasate pe acest teren: casă de locuit individuală cu suprafața la sol de 106.5 m2, construcție accesorie cu suprafața la sol de 23.1 m2, construcție accesorie cu suprafața la sol de 23.3 m2, înscrise în Registrul bunurilor imobile, cu numerele cadastrale *****.01, *****.02, *****.03, toate situate în intravilanul *****, în baza certificatului cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună nr.12477 din 27 iulie 2010 – ½ cotă parte ***** şi contractul de donație (duplicat nr.2-8257 din 08.07.2022) nr.8867 din 10 august 2015 – ½ cotă-parte Vasile Zaiţ.

Însă bunurile enumerate mai jos aparțin doar defunctei *****:

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,3975 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 – ½ cotă-parte ***** şi certificatul cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți nr.12477 din 27 iulie 2010 – ½ cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,3978 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.8977 din 13 noiembrie 2015 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,9742 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 – ½ cotă-parte ***** şi certificatul cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți nr.12477 din 27.07.2010 – ½ cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,9742 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor

nr.8977 din 23 noiembrie 2015 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,9739 ha, cu nr. cadastral

*****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.8977 din 23 noiembrie 2015 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0997 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010-1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0623 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,095 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafață de 0,5969 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,1383 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010 - 1.0 cotă-parte *****;

- terenul cu destinație agricolă, cu suprafață de 0,2765 ha, cu nr. cadastral *****, situat în extravilanul *****, în baza certificatului de moștenitor nr.8977 din 23 noiembrie 2015 - 1.0 cotă-parte *****.

Solicită Svetlana Williams și Vladimir Guțu repunerea în termen, constatarea nulității relative a contractului de donație (duplicat nr.2-8257 din 08 iulie 2022) nr.8867 din 10 august 2015, a certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010, a certificatului de moștenitor nr.8977 din 13 noiembrie 2015, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii de către Svetlana Williams şi Vladimir Guţu, după decesul tatălui *****, decedat la *****, cu ultimul domiciliu în *****, locul deschiderii succesiunii în *****.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei (sediul Central) din 14 august 2023 nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată, fiind acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor.

La 23 august 2023 avocatul Irina Godoroja, în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu, a înaintat cerere de lichidare a neajunsurilor în care indică suplimentar că reclamanții bănuiesc că au fost comise careva ilegalități prin care au fost ilegal deposedați de cotele-părți din masa succesorală rămasă după decesul tatălui, însă nu dețin suficiente împuterniciri legale pentru a le depista din care motiv au inițiat acțiunea civilă și urmează prin intermediul instanței să solicite copia actelor de la instituțiile care le dețin.

În ședința de judecată din 02 mai 2024, reprezentantului pârâtului Vasile Zaiț, avocatul Ion Cobîșenco a depus cerere privind ridicarea excepției de tardivitate, solicitând respingerea ca fiind tardivă a cererii de chemare în judecată, motivând că cu referire la capătul de cerere privind invocarea nulității relative a contractului de donație și a certificatelor de moștenitor, nulitatea relativă a actului juridic poate fi invocată doar de persoana în al cărei interes este stabilită sau de succesorii ei, de reprezentantul legal sau de creditorii chirografari ai părții ocrotite pe calea acțiunii oblice, instanţa de judecată nu poate să o invoce din oficiu.

A menționat că în cererea de chemare în judecată şi în cererea de înlăturare a neajunsurilor nu este specificat care este temeiul real al nulității relative invocate, astfel, dacă reclamanții își întemeiază pretenția pe existența dolului, erorii sau leziunii, această acțiune este prescrisă și persoana îndreptățită are dreptul să ceară anularea actului juridic pentru aceste temeiuri în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării. Totodată, dacă reclamanții invocă alte temeiuri de nulitate relativă, în această situație se aplică termenul general de prescripție - termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Respectiv, cererea de chemare în judecată înaintată de reclamanții Svetlana Williams şi Vladimir Guțu a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Cu referire la capătul de cerere privind prelungirea termenului acceptării succesiunii, termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei și poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni. Cu acordul celorlalți succesori care au acceptat succesiunea în termen, pot fi incluse în cercul moștenitorilor, fără a se adresa în instanța de judecată, persoanele din clasa succesorală chemată la succesiune care au omis termenul menționat. Termenul de 6 luni, în care persoana cu vocație succesorală urmează a se pronunța dacă acceptă moștenirea, este un termen de decădere care nu poate fi suspendat, întrerupt sau restabilit. Totodată, termenul de acceptare a moștenirii, poate fi prelungit cu acordul celorlalți succesori care au acceptat moștenirea, iar în cazul în care aceștia refuză să includă moștenitorul în cercul persoanelor ce au acceptat moștenirea, el poate înainta în instanța de judecată o acțiune de prelungire a termenului de acceptare a moștenirii.

Termenul de acceptare a succesiunii poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni de la data când au decăzut circumstanțele, de imposibilitate de acceptare a succesiunii. în cazul în care instanța refuză prelungirea termenului de acceptare, moștenirea se transmite succesorilor care au acceptat moștenirea în termen, iar dacă ceilalți moștenitori au renunțat la moștenire, sunt decăzuți din dreptul de a moșteni sau nu sunt alți moștenitori, moștenirea devine vacantă şi se transmite statului.

Dacă dreptul de a accepta apare în cazul în care ceilalți moștenitori renunță la moștenire, atunci moștenirea trebuie acceptată în partea rămasă din termenul stabilit pentru acceptare. Dacă această parte este mai mică de 3 luni, ea se prelungește până la trei luni.

Reclamanții nu au probat faptul că ar fi fost în imposibilitate de a depune în termenul prevăzut de lege cererea de acceptare a succesiunii, or, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. În sensul legii, când cel chemat la moștenire nu şi-a exercitat în termenul prevăzut de lege dreptul de a alege între acceptarea sau renunțarea la moștenire, poate fi repus în termen doar dacă se constată că neexercitarea în termen a dreptului de opțiune se datorează unor motive temeinice.

Or, instanţa de judecată nu poate dispune repunerea în termen decât atunci când constantă că împrejurările ce l-au împiedicat să-şi exercite dreptul de opțiune nu-i sunt imputabile. La acest capitol, atestă lipsa unor circumstanțe temeinice de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii, or, reclamanții nici nu a invocat anumite motive în acest sens. Necunoașterea dispozițiilor legale incidente, lipsa de timp pentru depunerea cererii, necunoașterea componenței patrimoniului succesoral şi alte motive similare, nu constituie motive temeinice de admitere a acțiunii.

De altfel, din textul cererii de chemare în judecată se distinge doar scopul pentru care se pretinde prelungirea termenului de acceptare a succesiunii şi anume posibilitatea de a beneficia de valoarea bunurilor. Mai mult ca atât, la materialele cauzei nu există probe ce ar demonstra că Svetlana Williams şi Vladimir Guţu au acceptat succesiunea rămasă în urma decesului lui ***** survenit la *****, or, Codul civil prevede doar două modalităţi de acceptare a succesiunii şi anume acceptarea succesiunii, prin depunerea unei declarații în acest sens, la notarul de la locul deschiderii succesiunii sau intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral.

Astfel, pentru obținerea succesiunii lăsate după decesul tatălui, reclamanții Svetlana Williams şi Vladimir Guţu urmau să accepte moștenirea în termenul şi condițiile prevăzute - în termen de 6 luni de la decesul tatălui, însă, în speță, reclamanții, după decesul tatălui, cunoscând despre masa succesorală existentă, nu şi-au exercitat în termenul prevăzut de lege dreptul la moștenire şi nu şi-au manifestat în nici un mod voința de acceptare în termen a succesiunii, nu a intrat nici de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesorale. Acțiunea privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii se prescrie în termenul general de 3 ani, calculat începând cu expirarea a 6 luni de la data deschiderii succesiunii - 16 mai 2010. Astfel, şi acest capăt de cerere urmează a fi respins ca fiind tardiv, or, reclamanții au solicitat instanței abia la

08 august 2023 prelungirea termenului, peste 12 ani de la data expirării termenului de acceptare a succesiunii.

Cu referire la repunerea în termen, susține că reclamanții nu au prezentat probe care să demonstreze imposibilitatea înaintării acțiunii în termenul general de prescripție de 3 ani, respectiv solicită respingerea cererii de repunere în termen.

Prin cerere privind ridicarea excepției de tardivitate, reprezentantului pârâtului Vasile Zaiț, avocatul Ion Cobîșenco solicită respingerea integrală ca fiind tardivă a acțiunii civile.

Prin încheierea judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024 s-a respins cerința avocatului Irina Godoroja în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu privind repunerea în termenul de prescripție. Acțiunea civilă s-a respins ca tardivă.

Solicitarea recurentului:

La 12.07.2024 avocatul Irina Godoroja în interesele recurenților Svetlana Williams și Vladimir Guțu a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024, solicitând casarea încheierii.

Argumentele părţilor:

În motivarea recursului s-a invocat că trimiterea în acțiunea civilă la prevederile art.218 Cod civil vechi atestă indubitabil că se invocă nulitatea relativă a actului juridic. Revendicările derivă din faptul că au dorit să iniţieze procedura de acceptare a masei succesorale la notar, după decesul tatălui şi a mamei acestora, unde, au aflat că după ambii este deschisă procedura succesorală şi ulterior la Serviciul Cadastral au depistat şi că intimatul deţine cotă- parte.

Consideră că nu pot fi reţinute alegaţiile intimatului precum că dreptul la acţiune a apărut imediat după încheierea contractului, şi a certificatelor de moştenitor. O asemenea interpretare a intimatului a priori este inadmisibilă, întrucât desconsideră total instituţia nulităţii relative a donaţiei şi a certificatelor de moştenitor din momentul depistării că există procedurile succesorale deschise la notari, după deceul tatălui şi al mamei recurenţilor.

Deci, la caz, se vor aplica prevederile noi ale Codului civil, adică cele în vigoare de după 01 martie 2019. Respectiv, reieşind din faptul că recurenţii au aflat la 27.04.2023. Termenul de prescripţie al acţiunii în nulitate relativă a contractului de donaţie şi a certificatelor de moştenitor este de 3 ani de la data când au aflat că nu deţin cote-părţi din masa succesorală rămasă după decesul tatălui şi al mamei recurenţilor şi că dosarele de moştenire erau deschise, fapt despre care nu cunoşteau.

Instanţa urma să ajungă la concluzia, ca acţiunea a fost înaintată în interiorul termenului de prescripţie, în consecinţă, excepţia de tardivitate invocată urma a fi respinsă.

În referința la recurs reprezentantul intimatului Zaiț Vasile, avocatul Cobîșenco Ion a solicitat respingerea recursului și menținerea încheierii contestate. A indicat că reprezentantul recurenților Svetlana Williams şi Vladimir Guţu, avocat Irina Godoroja a solicitat repunerea în termenul de prescripție motivând că recurenții, de când a decedat tatăl lor, sunt plecați peste hotarele Republicii Moldova și nu aveau cum să cunoască despre existența dosarul succesoral deschis după decesul tatălui, că au aflat despre aceasta când s-au adresat la notar pentru a deschide dosar succesoral după decesul mamei, la 27 aprilie 2023, deși reclamanta Svetlana Williams, în ședința de judecată, a declarat că ea din anul 2009 s-a aflat în țară, cu excepția a maxim 30 zile în fiecare an.

Reprezentantul recurenților a declarat în ședința de judecată că dânșii au aflat despre încălcarea dreptului la 27 aprilie 2023, ceea ce se confirmă și prin certificate eliberate de notarul Iulia Lencuță, datate cu 27 aprilie 2023, respectiv cererea de chemare în judecată prin care se solicită și repunere în termenul de prescripție, fiind depusă la Judecătoriei Orhei sediul central la data de 08 august 2023, peste mai bine de 3 luni, depășind termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depăşirea termenului de procedură.

Aprecierea instanţei de recurs:

Verificând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu încheierea contestată şi normele legale relevante speţei, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi consideră pasibilă de admitere cererea de recurs din considerentele ce succed.

În speță se contestă încheierea instanței de judecată prin care s-a respins repunerea în termen a acțiunii, iar acțiunea civilă s-a respins ca tardivă.

Articolul 186^1 alin.3 Codul de procedură civilă prevede că dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

Potrivit art.425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanţa de recurs denotă că copia încheierii din 01.07.2024 a fost recepționată de reprezentantul recurenților contra semnătură în dovada recepție la 01.07.2024. Recursul a fost declarat la 12.07.2024, prin urmare, recursul este declarat în termenul legal stipulat la art.425 Cod procedură civilă.

Articolul 426 alin.3 Cod de procedură civilă prevede că recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor.

În conformitate cu prevederile art. 1861 alin.4 lit.b)Cod de procedură civilă, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin.(3), este în drept să admită recursul şi să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

Materialele cauzei denotă faptul, că la 08.08.2023 avocatul Irina Godoroja în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Vasile Zaiț, intervenienți accesorii Primarul comunei Piatra, notarul Galina Digor, notarul Iulia Lencuța privind repunerea în termen, declararea nulității relative a contractului de donație nr.8867 din 10 august 2015, nulității relative a certificatului de moștenitor nr.12552 din 28 iulie 2010, nulității relative a certificatului de moștenitor nr.8977 din 13 noiembrie 2015 și prelungirea termenului de acceptare a succesiunii de către reclamanți după decesul tatălui *****, cu ultimul domiciliu în *****.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 14.08.2023 nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată, fiind acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor-pentru a indica esența încălcării sau a unui potențial pericol de încălcare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime a reclamanților, circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamanții își întemeiază pretențiile, prezentarea instanței a contractului de donație nr.8867 din 10.08.2015, certificatul de moștenitor nr.12552 din 28.07.2010 și a certificatului de moștenitor nr.8977 din 13.11.2015 sau copiile acestora autentificate în modul stabilit de lege.

La 23 august 2023 avocatul Irina Godoroja, în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu, a înaintat cerere de lichidare a neajunsurilor în care indică suplimentar că reclamanții bănuiesc că au fost comise careva ilegalități prin care au fost ilegal deposedați de cotele-părți din masa succesorală rămasă după decesul tatălui, însă nu dețin suficiente împuterniciri legale pentru a le depista din care motiv au inițiat acțiunea civilă și urmează prin intermediul instanței să solicite copia actelor de la instituțiile care le dețin.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 01.09.2023 cererea de chemare în judecată s-a acceptat spre examinare, s-a fixat data ședinței de judecată pentru 28.09.2023 ora 11.00.

În ședința de judecată din 02.05.2024, reprezentantului intimatului Vasile Zaiț, avocatul Ion Cobîșenco a depus cerere privind ridicarea excepției de tardivitate, solicitând respingerea ca fiind tardivă a cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024 s-a respins cerința avocatului Irina Godoroja în interesele reclamanților Svetlana Williams și Vladimir Guțu privind repunerea în termenul de prescripție. Acțiunea civilă s-a respins ca tardivă.

La 12.07.2024 avocatul Irina Godoroja în interesele recurenților Svetlana Williams și Vladimir Guțu a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024, solicitând casarea încheierii.

Examinând recursul potrivit Secţiunii 1 Cod procedură civilă, instanţa de recurs nu se va implica în esenţa fondului litigiului judecat de prima instanţă, ci va verifica în exclusivitate respectarea normelor procesuale la emiterea încheierii atacate.

Art.186[1] alin.(1) Codul de procedură civilă statuează că cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepţiei de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepţia de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Aderent al.(2) al aceluiași articol prevede că, excepția de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

În conformitate cu dispoziţiile art.185 alin.1 lit.n) Cod de procedură civilă, judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplineşte următoarele acte: la cerere, soluţionează excepţia de tardivitate a pretenţiilor.

Colegiul civil notează că prescripţia extinctivă ca termen juridico-civil se răsfrânge asupra posibilităţii apărute la persoană (fizică sau juridică) de a-şi apăra dreptul încălcat pe calea acţiunii civile. Prescripţia extinctivă este termenul, la expirarea căruia în cazul în care acţiunea n-a fost înaintată, se stinge dreptul civil, apărut în urma delictului civil, la admiterea acţiunii.

Legislaţia civilă face legătura dintre acţiunea termenului de prescripţie cu încălcarea dreptului. Aceasta înseamnă că până în momentul în care dreptul subiectiv sau interesul protejat de lege nu sunt încălcate, nu poate fi vorba despre începutul curgerii termenului de prescripţie. Termenul de prescripţie poate să-şi aibă începutul nu doar în momentul în care dreptul subiectiv a fost încălcat, dar şi mult mai târziu.

Colegiul remarcă faptul că actele juridice a căror nulitate se solicită au fost emise până la modernizarea Codului civil din 01.03.2019, respectiv speței sunt aplicabile dispozițiile Codului civil în vigoare la momentul emiterii actelor juridice.

Conform art.267 alin.1 Cod Civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Potrivit art.71 Cod Civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Potrivit art.272 alin.1 Cod Civil, termenul de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data naşterii dreptului la acţiune. Dreptul la acţiune se naşte la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Instanța de recurs accentuiază că obiectul juridic litigios constituie declararea nulității relative a actelor juridice.

Articolul 218 Cod civil prevede că

(1) Nulitatea relativă a actului juridic poate fi invocată doar de persoana în al cărei interes este stabilită sau de succesorii ei, de reprezentantul legal sau de creditorii chirografari ai părţii ocrotite pe calea acţiunii oblice. Instanţa de judecată nu poate să o invoce din oficiu.

(2) Nulitatea relativă poate fi acoperită prin voinţa expresă sau tacită a persoanei în al cărei interes este stabilită nulitatea. Voinţa de a confirma actul juridic lovit de nulitate trebuie să fie certă şi evidentă.

(3) Pentru confirmarea actului juridic lovit de nulitate relativă, voinţa nu trebuie să fie exprimată în forma cerută pentru încheierea actului juridic respectiv.

(4) Dacă fiecare parte poate invoca nulitatea actului juridic sau dacă mai multe persoane pot cere declararea nulităţii, confirmarea actului juridic de către o persoană nu le împiedică pe celelalte să invoce nulitatea.

Acţiunea în nulitate relativă, spre deosebire de cea în nulitate absolută, este prescriptibilă, adică ea trebuie intentată în termenul de prescripţie extinctivă. Termenul general de prescripţie extinctivă, conform art. 267, este de 3 ani.

Prin derogare de la regula generală, art. 233 stabilește termene de prescripție extinctivă speciale pentru acțiunile în anularea actelor juridice afectate de eroare (art.227), încheiate prin dol (art.228), încheiate prin violenţă (art.229) şi încheiate prin leziune (art.230).

Colegiul atestă că instanța de prim nivel n-a concretizat de la reclamanți tipul nulității relative solicitate, deoarece termenul de prescripție pentru înaintarea acțiunilor privind nulitatea actelor juridice depinde de tipul nulității relative invocate.

Or, art.218 Cod civil este o normă generală care nu reflectă starea de fapt în urma căreia au fost încheiate contractele contestate, dar nici încadrarea juridică.

Astfel, pentru a respinge ca tardivă acțiunea, instanța urma să stabilească care sunt pretențiile reclamanților față de pârât, care fapte a pârâtului au dus la invocarea nulității

actelor juridice contestate. De altfel, termenul de prescripție curge diferit pentru acte juridice încheiate sub anumite incidente, însă instanța de judecată, fără a obține un răspuns clar la indicarea sa de a înlătura neajunsurile din acțiunea inițială, a dat o analiză a respectării/omiterii termenului de către reclamanți.

Prin urmare, Colegiul Civil concluzionează că instanţa de fond în încheierea contestată a admis interpretarea şi aplicarea eronată a normelor procesuale, eroare care nu poate fi soluţionată în instanţa de recurs şi, pe cale de consecinţă, Colegiul Civil va admite recursul declarat de avocatul Godoroja Irina în interesele recurenților Williams Svetlana și Guțu Vladimir, cu casarea integrală a încheierii Judecătoriei Orhei sediul central din 01.07.2024 şi restituirea cauzei la rejudecare în acelaşi complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să ţină cont de cele sus indicate, să aplice corect legea procesuală și materială, să constate respectarea/omiterea termenului de prescripție în dependență de cerințele indicate de reclamant și normele de drept invocate, la rândul său, sub prisma normelor de drept aplicabile termenului de prescripție, să stabilească curgerea termenului în dependență de momentul în care reclamantul a aflat sau trebuia să afle despre apariția încălcării unui drept al său, aceste circumstanțe urmând a fi verificate în ședința de judecată prin audierea părților și argumentarea în încheierea emisă a soluției adoptate, sub prisma tuturor cerințelor, inclusiv a cerințelor subsecvente celor principale.

Reieșind din logica celor relatate, Colegiul civil ajunge la concluzia necesității casării încheierii contestate cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de fond, unde judecătorul urmează să verifice atât momentul, cât și circumstanțele apariției litigiului, să aplice corect normele de drept material și procedural, urmând să concluzioneze corect asupra cursului prescripției în situația din speță.

Potrivit art.428 alin.1 Cod procedură civilă, decizia instanţei de recurs emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămîne irevocabilă din momentul emiterii.

Conducându-se de dispozițiile art.186[1] alin.4 lit.b) Cod de procedură civilă, Colegiul Civil şi de Contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți,-

d e c i d e :

Admite recursul declarat de avocatul Godoroja Irina în interesele recurenților Williams Svetlana și Guțu Vladimir.

Casează integral încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 1 iulie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Williams Svetlana și Guțu Vladimir către Zaiț Vasile, intervenienți accesorii Primarul comunei Piatra, notarul Digor Galina, notarul Lencuța Iulia privind repunerea în termen, declararea nulității relative a contractului de donație, declararea nulității relative a certificatelor de

moștenitor, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, cu restituirea cauzei spre rejudecare Judecătoriei Orhei sediul central în același complet de judecată, la etapa examinării excepției de tardivitate și a cerinței de repunere în termenul de prescripție.

Decizia este irevocabilă de la emitere.

Preşedintele completului, judecător **Elena Grumeza**

Judecătorii **Natalia Chircu** **Dumitru Corolevschi**